

Kön och politik

En kvantitativstudie om kvinnorepresentation i
kommunfullmäktige

Abstract

Politics should be constituted by social representativeness in order to be conceptualised as democratic and legitimate. The set of politicians ought to be diverse and heterogeneous with the aim to include a wide spectrum of interest and concerns. The debate about women lacking power in politics was raised in the seventies. The political parties acted in response to the debate by implementing different strategies in order to combat the unjust distribution of seats among men and women. The left-wing parties practice gender quotas when framing their electoral list, and the right-wing advocates recommendations and general goals to provide a more even distribution of women and men. The Swedish town councils obtains an even distribution of women and men since the election in 2014. Neither men nor women constitute less than 40 percent within the political parties, except the Swedish Democrats where women constitute 24,1 percent. Results indicate that the different strategies to improve female representatives in politics are successful. Accordingly, the research also identifies that competition among parties does not improve women representation in politics. The very point is thus that conscious discussion and public debating about absence of women in politics, is necessary in order for Sweden to be held as democratic at local political level.

Nyckelord: demokrati, kvinnorepresentation, könsfördelning, kommunfullmäktige, urvalsstrategi, kvotering

Antal ord: 9614

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte	2
1.2	Uppsatsens relevans	2
1.3	Material och avgränsning	2
1.4	Disposition	3
1.5	Begrepp och definitioner	3
2	Metod	5
2.1	Metodologisk ansats	5
2.2	Operationalisering	5
2.3	Metodkritik	6
3	Teori: kvinnligt politiskt deltagande	8
3.1	Ramverk	8
3.2	Strukturella förklaringsmodeller till kvinnlig representation	8
3.2.1	Första kritiska fasen: rekrytering	9
3.2.2	Andra kritiska fasen: nominering	10
3.2.3	Tredje kritiska fasen: bli vald	11
3.3	Motivering till ökad kvinnorepresentation	11
3.4	Åtgärder av kvinnlig underrepresentation	12
3.5	Teoretisk sammanfattning	13
4	Partiers urvalsstrategier till allmänna val	15
4.1	Problemformuleringens framväxt om kvinnors politiska frånvaro	15
4.2	Partiers strategiska åtgärder av bristande kvinnorepresentation	16
5	Resultat	21
5.1	Könsfördelning i kommunfullmäktige	21
5.2	Könsfördelning inom partierna	22
5.2.1	Partiernas individuella utveckling	23
5.2.2	Slutsats: partiernas interna könsfördelning	27
5.3	Partistrategisk påverkan	28
6	Diskussion	29
7	Slutsats	32

8	Referenser.....	33
9	Bilaga	36

1 Inledning

Kvinnors avsaknad av inflytande på den politiska arenan är ett problem som genomsyrat all tidigare historia. Internationellt betraktat har Sverige under flera decennier haft en jämn fördelning av kvinnor och män i riksdag och regering. Ändå dominerar männen och utgör 56 procent av ledamöterna i både kommunfullmäktige och riksdag efter valet år 2014. Variationen inom Sveriges 290 kommuner är dock stor. I ett fåtal kommuner utgör kvinnorna en majoritet, och i vissa fall utgör de mindre än en tredjedel. Det är inte enbart kvinnor som är underrepresenterade. Detsamma gäller även för utrikesfödda, yngre och äldre (SCB 2017).

Problematiken med bristande kvinnlig representation har sedan feminismens andra våg under 1970-talet varit ett allmängiltigt problem (Freidenvall 2006). De svenska partierna har till svars tagit ställning för att åtgärda de ojämlika förhållandena genom att tillämpa olika nomineringsstrategier vid allmänna val. Det görs med avsikten att tillgodose socialrepresentation av deras väljarkår. Könsvotering tillämpas av det vänstra blocket men inte av de övriga partierna. Däremot tillämpar partier i det högra blocket rekommendationer och allmänna mål som direktiv för hur jämn könsfördelning ska uppnås. Sverigedemokraterna diskuterar inte social representativitet inom partiet, och har inte vidtagit några åtgärder för att öka kvinnlig delaktighet. Frågan om kvinnligrepresentation är givetvis inte enbart beroende av partiernas olika strategiska åtgärder vid nomineringsprocesser utan deltagande i politiken hämmas av flertalet faktorer och kritiska faser.

Den allmänna debatten fokuseras till att studera könsrepresentation på nationell riksdagsnivå. Således är det vidare intressant att studera närmare hur könsrepresentationen förhåller sig på den lokala politiska nivån och identifiera vilka faktorer som möjliggör eller hindrar kvinnors inträde i kommunalpolitiken. Frågan är om den sociala representationen i kommunfullmäktige är ett fall som hamnar i skymundan av riksdagens annars omtalade jämna representation.

I statsvetenskaplig forskning är det vedertaget att frågan om kvinnlig representation spelar roll för politikens utfall och legitimitet. Därmed är det av intresse att vidare studera ifall Sverige möjligen kan titulera sig för att vara en representativ demokrati även på lokal nivå, genom att tillgodose jämn representation av kvinnor och män.

1.1 Syfte

Uppsatsen ämnar analysera kvinnorepresentation i kommunalpolitik genom att undersöka hur könsfördelningen ser ut i kommunfullmäktige, samt identifiera vilka faktorer som påverkar kvinnors politiska representation. Utgångspunkten för uppsatsen formuleras med följande frågeställningar:

Hur ser könsfördelningen ut i Sveriges 290 kommunfullmäktige?

Är partiernas könsfördelning beroende av vilka nomineringsstrategier som tillämpas vid utformning av vallistor?

Påverkas kvinnorepresentationen i kommunfullmäktige av lokal partikonkurrans?

1.2 Uppsatsens relevans

Underrepresentation av kvinnor i politiken är väl utforskat inom ramarna för statsvetenskap. Den *politiska styrningen* av bristande kvinnodelaktighet och kommunalpolitikens interna förhållanden är av intresse att studera med anledning att förstå orsaken till det eventuellt olika utfallet. Att fokusera på kvinnorepresentation på lokal politisk nivå kommer också bidra till en djupare förståelse för hur svensk demokrati ter sig, eftersom den nationella jämställda nivån inte nödvändigtvis representerar hur förhållande ser ut för samtliga nivåer.

Problemet är utomvetenskapligt relevant att undersöka eftersom identifierat problem kommer analyseras från ett politiskt och socialt perspektiv som angår många människors liv och levnadssätt (Teorell & Svensson 2007: 18). Uppsatsen tar Sveriges 290 kommuner i beaktning, vilket förtydligar om partiernas utfall är genomgående vad gäller kvinnorepresentation på lokal nivå och om den ena urvalsstrategin leder till jämnare resultat än en annan. Genom att studera kvinnorepresentation med kvantitativ metod kommer uppsatsen förtydliga ifall omfattande diskrimineringen görs på grund av kön och ifall representationen ter sig på olika sätt inom partierna. Kvantitativ metod är således fördelaktigt eftersom resultat ger förståelse för generella mönster, trender och fenomen, vilket således lyfter eventuellt problem till strukturell nivå.

Kriteriet om att uppnå inomvetenskaplig relevans motiveras av kumulativitet, dvs. att uppsatsen ska bidra till hittillsvarande forskning (Teorell & Svensson 2007: 18). Den inomvetenskapliga relevansen kommer således motiveras i teoriavsnitt.

1.3 Material och avgränsning

Ambitionen med uppsatsen är som redovisat, att analysera vilka faktorer som påverkar kvinnors representation i kommunalpolitiken. Analysen avgränsas till att

definiera faktorer som nomineringsstrategier och partikonkurrens. Givetvis finns det flertalet andra faktorer som avgör kvinnlig representation i politiken och är relevanta att undersöka. Dock möjliggör de identifierade faktorerna en kvantitativ analys vars resultat kommer ge en förståelse om kvinnlig representation av strukturell karaktär.

Den empiriska analysen grundas på valstatistik tillhandahållet av Statistiska centralbyrån, innehållandes information om samtliga 290 kommunfullmäktige. Data specificerar andelen valda kvinnor till kommunfullmäktige generellt och andelen valda kvinnor inom partierna i kommunfullmäktige, samt hur mycket mandat partierna besitter i varje kommun.

Därmed avgränsas analysen till att studera de sex allmänna valen under åren 1994-2014. De sex valen studeras med motivering att partiernas strategier inte har ändrats sedan valet 1994 och valresultat därefter kommer således indikera om de olika strategierna orsakat olika utfall mer generellt.

1.4 Disposition

I förtydligande syfte redogörs strukturen för uppsatsen. Inledningsvis presenteras en litteraturgenomgång för ökad förståelse för problemformulering och empiriska observationer vad gäller kvinnors position inom politikens arena. De teoretiska och empiriska antaganden som fastställts av tidigare forskning kommer reduceras till hypoteser som ligger till vidare grund för analysen. Vidare presenteras det empiriska materialet som förtydligar hur kvinnorepresentationen ter sig på kommunalpolitisk nivå och vad variation beror på. Efterkommande diskussion befäster ifall de formulerade hypoteserna accepteras eller förkastas.

1.5 Begrepp och definitioner

Vid allmänna val sker kandidaturval och vissa partier antar olika nomineringsstrategier med ambitionen att tillgodose en jämn representation mellan kvinnor och män. Nomineringsstrategier kan tillämpas för att främja representation av minoriteter, eller grupper som länge undanhållits från maktens centrum, däribland kvinnor. Definitionerna av de olika nomineringsstrategierna är en bearbetning av Lenita Freidenvalls (2006) teori.

Allmänna mål

Allmänna mål avser att partierna utgår från generella skrivningar och uttalanden om vikten av en god representation. Allmänna mål tillämpas med önskan om ett mer heterogent deltagande i politiken. Detta görs utan explicita strategier eller åtgärder för hur eller när denna förändring ska genomföras.

Rekommendationer

Rekommendationer är av mer striktare karaktär än tillämpning av allmänna mål. Att partier tillämpar rekommendationer betyder att de utgår från riktlinjer som indikerar vilken riktning partiet önskar sträva mot när det gäller jämnare representation. Oftast förtydligat med specifika procentsatser, likt minst 40 procent av det ena könet. Rekommendationer som åtgärder är inte bindande och därmed kan varje partidistrikt avgöra själva hur de vill förhålla sig till direktiven. De lokala partiorganisationerna är således frivilliga hur de vill ställa sig till urvalsstrategier.

Kvotering

I denna uppsats avser kvotering när partierna tillämpar regler vid komposition av valsekeln inför allmänna val. Reglerna specificerar antingen en procentsats, likt minst 40 procent ska utgöras av det ena könet, eller tillämpning av blixtlåsmetoden att vallistorna ska varvas varannan kvinna med varannan man.

För att undvika en godtyckliga antagandet krävs det att det genomgående uttrycket *jämn representation* definieras. Med stöd av majoriteten av partiernas definitioner och teori från Wide (2006: 8) avser jämställd representation att varken män eller kvinnor ska utgöra mindre än 40 procent.

2 Metod

2.1 Metodologisk ansats

Genom att formulera tre slutna frågeställningar avgränsas uppsatsen till att vara empiriskt drivande och av mer deduktiv prägel. Att skriva uppsatsen med stöd av tre slutna frågeställningar görs med avsikten att konkretisera analys och problemformulering. Deduktiv metod implicerar att hypoteser formuleras med stöd av tidigare forskning och testas sedan mot verkligheten. Deduktiv metod tillämpas för att konfrontera existerande teori med ny empirisk kunskap (Teorell & Svensson 2007: 48). Med ambitionen att förklara empiriska samband, tillämpas fördelaktigt statistiska metoder (Teorell & Svensson 2007: 159). Den empiriska generaliseringen kommer ge ökad insikt ifall kvinnors eventuellt bristande representation är av strukturell karaktär på lokalpolitisknivå.

2.2 Operationalisering

Med ambitionen att konstruera en välgrundad analys om hur förhållanden ter sig, genomförs en upprepad tvärsnittsanalys. Att grunda analysen på endast ett valresultat kan medföra risk att slutsatser blir snedvridet konstruerade, och således irrelevanta för ökad insikt i kvinnlig politisk representation. Enstaka extremfall kan försumma förhållanden som varit giltiga under en längre period och utgör en viktig del i analysen om kvinnorepresentation. Givetvis är det inte möjligt att utesluta andra faktorerens möjliga påverkan av kvinnorepresentation. Men om det föreligger entydiga resultat över tid som befäster att olika nomineringsstrategier leder till olika könsfördelning, kommer frågeställningen att accepteras.

För att besvara den första frågeställningen sammanställas data över könsfördelningen i samtliga 290 kommunfullmäktige. Uppvisat resultat är av beskrivande karaktär och kan enskilt inte möjliggöra djupare analys eftersom enbart förhållanden kommer synliggöras och inte ingående problematiseras. Däremot lyfter Teorell och Svensson att en beskrivning möjliggör en förklaring och att kausal analys försämras om den beskrivande verksamheten nedvärderas (2007: 23). Därmed är det relevant att inledningsvis identifiera hur könsfördelningen förhåller sig inom Sveriges samtliga 290 kommunfullmäktige, vars resultat kommer utgöra grundstenarna för vidare förklaring och analys.

Den andra frågeställningen besvaras med att presentera hur diskussionen om ökat kvinnligt politiskt deltagande utvecklats och hur partierna valt förhålla sig till debatten genom att tillämpa olika nomineringsstrategier till vallistorna. För att

förstå debattens utveckling i Sverige bearbetas forskning av Lenita Freidenvall, Lena Wängnerud och Maria Oskarsson. För ökad insikt i partiernas olika förhållningssätt studeras partistadgar och interna regler för hur nomineringsarbetet ska gå till. Efter identifiering av vilka nomineringsstrategier som tillämpas av partierna, sammanställs data över hur könsfördelningen ser ut internt inom partierna. Den informationen kommer således indikera om olika nomineringsstrategier leder till olika jämn representation mellan män och kvinnor.

För att besvara den tredje frågeställningen studeras data innehållandes information om hur könsfördelningen ter sig inom de 290 kommunfullmäktige, specificerat på kön, i relation till hur många mandat partierna besitter under studerade tiden. Analysen av frågan operationaliseras med hypotetisk-deduktiv metod, som beskrivs enligt Teorell och Svennson (2007: 49) följande:

1. a
2. Om a så b
3. b

För att a ska vara giltigt måste kommunfullmäktige ha en konstant lägre representation än 40 procent kvinnor mellan åren 1994 till 2014, och samtidig ha ett parti som är konstant störst. Faktorerna studeras genom att parallellt identifiera vilka kommuner som haft en låg andel kvinnor i kommunfullmäktige och vilka kommuner som haft ett framstående parti, med konstant högst andel mandat, under de sex observerade valen. Om a föreligger accepteras slutsats b : att partier som inte är lika exponerade för partikonkurrens har en skevare könsfördelning.

2.3 Metodkritik

Den andra frågeställningen innefattar mer djupgående analys och väcker frågan om det är möjligt att fastslå kausala samband och isolera att nomineringsstrategier är det som enskilt påverkar partiets olika utfall av kvinnorepresentation. Möjligen är även könsfördelningen av partimedlemmarna en bidragande faktor till könsrepresentationen i kommunfullmäktige. Dock tillämpas samma strategier av flera partier, vilket gör det möjligt att utläsa om deras utfall samvarierar i högre grad än de som tillämpar en annan urvalsmetod.

Operationalisering av hypotes tre väcker frågor om validitet. Att ett parti har en hög andel mandat, i form av majoritet, behöver nödvändigtvis inte implicera att partiet inte tänker strategiskt och verkar för mer jämlik representation. Dock har tidigare teori påvisat att ett partis framgång orsaka mindre detaljerade partistrategier för att locka fler röster om de redan besitter stor andel mandat, och tenderar därmed att ha en mer skev könsfördelning (Norris: 1992, Palmer & Simon: 2001). Vidare är det även diskutabelt om kvantitativ metod är fördelaktigt vid studie av kvinnorepresentation i politiken. För att förstå bristande kvinnligt deltagande i politiken mer komplett behövs en kvalitativ analys som kan blottlägga de informella

hindren kvinnor står inför. Dock är en kvantitativ undersökning fördelaktig när ambition är att förstå omfång av problemet. Analys kommer inte redogöra för den substantiella makten kvinnor har över dagordningen, utan snarare den primära möjligheten att påverka.

3 Teori: kvinnligt politiskt deltagande

3.1 Ramverk

Uppsatsen centreras till kvinnorepresentation i kommunfullmäktige och därmed är det av relevans att presentera befintlig teori som identifierar vilka hinder som hämmar kvinnors inträde i politiken. Teoriavsnitt kommer inledningsvis presentera Pippa Norris (1992, 1997) diskussion vad gäller nomineringsstrategier internt inom partier samt genusanalys av politisk representation. Norris arbete är omfattande och fördjupar förståelsen av problemet av en bristande kvinnlig politisk representation. Vidare presenteras Anne Phillips (2000) som resonerar för vikten av politisk jämställdhet och rättvis representation, samt kvoter för kvinnor inom politiken. Vidare lyfts svensk statsvetenskaplig teoribildning, Lena Wängnerud (1995, 1998, 1999, 2009), Jessika Wide (2006, 2010), Dahlerup (2006, 2008) och Lenita Fridenvall (2006), som belyser problem och historisk utveckling vad gäller kvinnlig representation i politikens beslutsarena.

3.2 Strukturella förklaringsmodeller till kvinnlig representation

Kvinnor har genom alla tider blivit positionerade i skymundan, som effekt av männens kontroll och dominans av det offentliga. Politiken är inte ett undantag, eftersom majoriteten av alla politiker i världens parlament utgörs av män (IPU 2016). Pippa Norris förtydligar att kvinnor hindras av 'grindvakter' som begränsar deras möjlighet att inträda det politiska rummet. Grindvakterna kan förstås som tre kritiska faser utveckling av kvinnlig politisk representation står inför. Teorin illustreras följande.

Figur 1. De tre kritiska faserna för kvinnorepresentation i politiken. *Källa:* Bearbetning av Pippa Norris 1997: 1-14.

Sammanfattningsvis kan de kritiska faserna hindra kvinnlig representation förstås som: om kvinnor inte deltar i partipolitiken kan de inte bli nominerade till vallistorna. Om kvinnor inte blivit nominerade till vallistorna kan väljarna inte bidra till ökat kvinnligt deltagande. Innebörden av de kritiska faserna diskuteras följande.

3.2.1 Första kritiska fasen: rekrytering

För det första beror möjlighet till rekrytering av *utbud*. Det måste finnas kvinnor som vill delta i politiken. Norris menar att motivation och politisk delaktighet är två faktorer som påverkar utbudet av aspiranter. Om kvinnor inte utgör en tydlig del i politiken och det politiska rummet inte är anpassat till kvinnornas fördel, försämrars chanserna att kvinnor ska söka sig dit. Politisk delaktighet hämmas således av könsnormer som förminskar kvinnors förmåga att ta plats i det offentliga. De diskriminerande könsnormerna signalerar till kvinnor redan innan försök, att det inte är lönsamt att satsa på en karriär inom politiken (1997: 196).

Norris diskuterar vidare att fördelarna för kvinnorepresentation bli allt fler desto mer centraliserade nominerings processerna blir, givet att partiledning är mer benägna att ha en högre utbildning och relativt liberala i deras inställning till jämställdhet. Partier verksamma på lokalpolitisk nivå behöver således inte präglas av dessa liberala ideal och hög utbildning, utan möjligen kan kommunerna tillsätta ämbeten utan större varsamhet, i brist på urval av engagerade politiker. Det är dock svårt att identifiera vad exakt det är som avgör kvinnligt politiskt deltagande, eftersom varje enskilt parti reglerar nomineringsprocessen på olika sätt (1997: 197).

3.2.2 Andra kritiska fasen: nominering

Den andra kritiska fasen utgörs av *nomineringsprocessen* då kvinnor ska nomineras till valsedlarna. Kvinnlig representation påverkas således av partiets interna demokratier och urvalsstrategier. Rekryteringsprocessen avgör därmed hur väl partiet kommer representera folket (1997: 12).

Nomineringsprocessen behöver nödvändigtvis inte inkludera nya namn på partilistorna vid varje val. När ämbeten besitts av en homogen grupp människor under en lång tid, minskar möjligheterna till jämlik representation och inkludering av ett brett spektrum intressen. Beskrivet fenomen kallas för 'incumbency', vilket hämmar kvinnor och minoriteters möjligheter att inträda den politiska arenan (Norris 1992). Dennis Simon och Barbera Palmer undersöker fenomenet 'incumbency' inom amerikanska delstater och förtydligar att distrikt som tillhandahåller större antal "öppna platser" vid val, och har begränsad tid för hur länge ett ämbete får besittas, har en högre representation av kvinnor än de distrikt där ämbeten har suttit en längre tid (2001: 59).

Nomineringsprocessen är även påverkat av partiets olika ideologier. Tidigare forskning understryker att vänsterorienterade partier är mer angelägna att tillämpa könskvotering vid nomineringsprocessen. Vänsterpartierna är mer angelägna att stödja kvinnligt deltagande eftersom de blivit strukturellt diskriminerande under lång tid (Matland & Studlar 1996: 27). Den tesen understryks även av Wide (2006: 36) som menar att högerorienterade partier har en lägre andel kvinnliga politiker än Vänsterpartierna, på grund av att högerpartier har en mer traditionell syn på kvinnors roll. Den lägre representationen kan även bero på högerpartiers avståndstagande från blytlåsmetoden med varvade listor. Vänsterorienterade partier strävar i högre grad efter att minska ojämlikheter mellan män och kvinnor. Lovenduski och Norris undersökning (1993: 311) presenterar resultat som stödjer tesen att högerpartier tenderar att ha färre kvinnliga politiker än mer vänsterorienterade partier. Dock motsäger Stockemer och Sundström den tidigare forskningen förtydligar att vänsterinriktade partier inte alls har en högre representation av kvinnor (2017: 8). De belyser att bristande kvinnlig representation är ett angeläget problem för partier i såväl höger- som vänsterskalan. Det resonemanget stöds även av Lenita Freidenvalls teori, att kvinnlig politisk representation har blivit en relevant fråga för partier i större delarna av det ideologiska spektret då tydlig representation av folket i samhället är en röstmaximerande partistrategi. Freidenvall förtydligar att när partier utformar urvalslistor tar de hänsyn till såväl interna krav och önskemål som väljarkårens sammansättning. Det är inte taktiskt av röstmässiga skäl att ha för få kvinnor på valsedlarna, eftersom det antyder diskriminerande. Därmed är det lämpligt att de interna demokratierna inom partierna tillämpar någon typ av strategi för att könsfördelningen ska vara jämn (2006: 18).

3.2.3 Tredje kritiska fasen: bli vald

För det tredje måste väljarnas uppfattning om vilka egenskaper som karaktäriserar en bra politiker överensstämma med de nominerade kvinnorna och således rösta på dem. Den tredje kritiska fasen utgörs av *krav* som påverkas av hegemoniska könsnormer (Norris 1997: 197).

Möjligheten att bli vald påverkas även av valsystem. Majoritetsval i enmansvalkretsar tenderar att involvera färre kvinnor medans proportionella val med partilistor inkluderar fler. I ett proportionellt valsystem står fler platser till förfogande vilket orsakat att partierna balanserar kandidater och intressegrupper på listan för att kunna attrahera så många väljare som möjligt (Freidenvall 2006: 18). I Sverige under 1970-talet uppstod en konkurrens mellan partierna om vem som lyckades med högst kvinnorepresentation. Jämförelser var effektiva från kvinnornas perspektiv då de kunde påvisa eventuellt uteblivna effekter (Freidenvall 2006: 73). Wide (2010: 15) ger stöd till Freidenvalls teori, och understryker att partier som tar hänsyn till kvinnorepresentation av röstmaximerande syfte, behöver enbart förhålla sig till andra partier för att inte tappa väljare. Om könsfördelningen är skev i andra partier, behöver partier som ser kvinnorepresentation som en strategisk fråga inte verka aktivt för jämlika förhållanden.

3.3 Motivering till ökad kvinnorepresentation

Norris resonerar att de valda politikernas erfarenhet, inställning och förmågor formar politiken och därför är det av stor vikt att utse politiker med noggrannhet. Inte minst är rekryteringsprocessen avgörande för huruvida politikerna är representativt för folket (1997: 3-5). Konsekvensen av att politikerna inte representerar folket är att politiken blir symboliskt illegitimt. Politikerna avgör politikens substans och det är därmed av vikt att folkets intresse tillgodoses och representeras (1997: 185-186). Norris förklarar att bristande kvinnlig representation är ett problem för att tillgodose en fulltalig demokrati. Dock är bristande kvinnlig representation inte nödvändigtvis formulerat som ett problem inom statsvetenskaplig teoribildning. Jörgen Westerståhl och Folke Johansson (1981) förtydligar att det är åsikterna som spelar roll, inte vilken könstillhörighet politikerna har. Demokrati bygger på åsiktsrepresentativitet och inte socialrepresentativitet. De lyfter att det är människor som är av relevans i politiken, inte könen.

Pamela Paxton och Sheri Kunovich (2003) kontrar att frekvens av kvinnligt politiskt deltagande avgör hur demokratiskt ett land är. Att således positionerna kvinnor i ett utanförskap är odemokratiskt. Paxton och Kunovich understryker vikten av ideologiska ståndpunkter och strategiska åtgärder för att öka kvinnorepresentation. Inte minst eftersom politisk teoribildning skriven av Aristoteles, Rousseau, Hobbes och Locke rättfärdigat kvinnors utanförskap från den politiska arenan på grund av uppfattningen att kvinnor besitter bristande rationalitet och intellekt (2003: 91).

Motivering till jämn representation argumenteras även av Anne Phillips (2000). Första argumentet förtydligar att *framgångsrika kvinnliga politiker är förebilder*. Kvinnors politiska deltagande är viktigt för den allmänna kvinnliga självkänslan, eftersom offentligt deltagande fördriver djupt rotade antaganden om vad som är lämpliga sysslor grundat i könsroller vilket motverkar den manliga ”groteska monopoliseringen” (2000: 80). Det antagandet fastlås även av Norris som menar att utbudet av kvinnliga aspiranter påverkas av hur etablerade kvinnor är i parlamenten. Kvinnor som är aktiva inom politiken är en bekämpande faktor av den första grindvakten då de öppnar upp rummet för andra kvinnor.

För det andra motiveras jämlik representation av en *rättvisprincip mellan könen*. För det tredje är kvinnorepresentation vital då kvinnors *politiska intressen skulle förbises* om kvinnor inte var verksamma inom politiken. För det fjärde kommer kvinnors annorlunda förhållande till politik *förbättra politikens kvalité*, eftersom politiken är tillgängligt för en större del av befolkningen.

Svensk statsvetenskaplig teori understryker Phillips tredje och fjärde argument, att kvinnorepresentation är viktig för politikens substans och förbättrat innehåll. Wängnerud och Sundell argumenterar att kvinnor i kommunalpolitiken är av betydelse då kommunen ansvarar för välfärd, levnadsvillkor och livskvalité vars resultat påverkar kvinnors dagliga liv. Kvinnligt deltagande spelar således roll för att kvinnors förhållanden ska förbättras generellt i det lokala samhället. Att förhållanden och resursfördelning är förmånligt för kvinnor är inte minst motiverat av att kommunen är en stor arbetsgivare för kvinnor (Wängnerud & Sundell 2012: 116–117). Svaleryd förklarar att förhållanden inte enbart förbättras för kvinnor, utan politikens innehåll ändras på kommunal nivå när det finns en hög representation av kvinnor. Vid hög representation av kvinnor budgeteras större proportioner till barnomsorg, vilket är en fråga om politik som påverkar kvinnors livskvalité (2009: 196–197).

3.4 Åtgärder av kvinnlig underrepresentation

Inter-Parliamentary union (IPU) är en internationell organisation som årligen undersöker kvinnors position i politiken. Antalet kvinnliga ledamöter i världens parlament utgjordes av 23.3 procent i slutet av 2016, vilket är en ökning på 6.5 procentenheter det senaste decenniet. Likt Freidenvalls analys, lyfter även IPU att institutionella skillnader i politiska system påverkar kvinnligt politiskt deltagande. Partier och valsystem som begränsar mäns möjligheter att förespråka deras egna intressen kan vara en avgörande faktor för ökat kvinnligt deltagande. Allmän nationell nivå eller interna demokratier som tillämpar kvotering bidrar till ett direkt ökande av kvinnligt deltagande (Paxton & Kunovich, 2003: 87-90). Phillips resonerar att könskvotering är en positiv särbehandling vars avsikt är att öka andelen valda kvinnliga ledamöter. Hon förtydligar även att utsikterna för en fortsatt förbättring beror nästan helt och hållet på de politiska partiernas vilja att göra kön till ett ytterligare kriterium vid val av kandidaterna (Phillips 2000: 74-76).

IPU (2015) presenterar att 28 länder i världen agerar för att öka kvinnlig representation och tar kön i beaktning vid tillämpning av kvoteringsmetoder vid allmänna val. IPU presenterar resultat som stärker Phillips argument, att de 28 länderna som tillämpar kvotering har en högre representation av kvinnor än de länder och partier som inte tillämpar kvotering. IPU fastslår att könskvotering leder till ökat politiskt kvinnligt deltagande. Vidare forskning lyfter att länder vars historia präglats av ett lågt kvinnligt politiskt deltagande och sedan tillämpat tvingande könskvotering på vallistorna (Sydafrika, Costa Rica och Argentina), har minskat historiska skillnader mellan män och kvinnor (Dahlerup 2008: 234). I länder där urvalsstrategier inte tillämpas för att tillgodose en bra representation av folket, utgör kvinnorna enbart 13,6 procent av parlamentsledamöterna (IPU 2015: 9). Könskvotering kan således förstås som en effektiv åtgärd för att minska historiska skillnader mellan män och kvinnor i politiskt deltagande. IPU förtydligar dock att de länder som har lagstiftat om könskvotering i partierna inte nödvändigtvis har jämnare könsrepresentation än de länder vars partier diskuterar för könsfördelningsrekommendationer internt. Likt att könskvotering inte är lagstiftat om i varken Sverige eller Norge men båda länderna uppvisar en förhållandevis jämn könsfördelning (Langvarsbåten 2009, Dahlerup 2008: 326). Dahlerup understryker att samhällets olika historia vad gäller kvinnlig politisk representation är en avgörande faktor för hur angeläget könskvotering är vid nomineringsprocesser i allmänna val. Han förtydligar även att oavsett hur angeläget behovet är av kvoteringsstrategier, leder kvotering inte direkt till att representation kommer bli jämn fördelat mellan könen. Kvoterings principer såsom blixtlåsmetoden då kvinnliga och manliga kandidater varvas på partilistorna bidrar till jämnare representation än om kvinnor kvoterar in på valseدلarna men hamnar längst ner på partilistorna (Dahlerup 2008: 326). Att diskutera för position på vallistorna är således gynnsamt för kvinnors möjlighet att bli valda.

3.5 Teoretisk sammanfattning

Omfattande statsvetenskaplig forskning har tagit sig an frågan om kvinnlig politisk representation. Forskningen har präglats av olika infallsvinklar och förtydligat att orsak till bristande kvinnlig politisk representation, samt effekt av kvinnligt politiskt deltagande består av många bottenar. I denna teoretiska diskussion finns dock en avsaknad av analys om hur partiernas interna demokratier är avgörande för jämn könsrepresentation på kommunalnivå.

IPU's rapport förtydligar att parlament världen över som tillämpar kvotering vid kandidaturval har högre representation av kvinnor än de som inte alls resonerar för nomineringsstrategier. Nämnvärt är dock att IPU genomför analys på internationell nivå och jämför partier inom olika länder, där kvinnorepresentation varierar kraftigt och har skild historia. Rapporten förtydligar att de länder som inte har en lagstiftande könskvotering men vars politiska partier tillämpar nomineringsstrategier oftast innehar en jämn representation av kvinnor och män. Sverige har inte lagstiftande kvotering utan partiernas interna demokratier avgör hur

de vill nominera kandidater till vallistor. Lovenduski och Norris (1993), Matland och Studlar (1996) samt Wide (2006) förtydligar att vänsterorienterade partier som är mer angelägna att tillämpa könskvotering, har en jämnare könsrepresentation inom partierna. De empiriska antagandena undersöks vidare i kommunfullmäktige och formuleras till uppsatsens första hypotes:

H1: Partier som tillämpar kvotering vid kandidaturval har högst representation av kvinnor.

Stockemer och Sundström (2017) kontrar att partier som tillämpar mer abstrakta urvalsstrategier också har en jämn könsrepresentation. Freidenvall (2006) resonerar att jämn könsfördelning bör tillgodoses av röstmaximerande anledningar, och således bör partierna inte ha speciellt varierande representation av kvinnor och män. Denna teoretiska infallsvinkel leder till den andra hypotesen:

H2: Partier som inte tillämpar kvotering vid kandidaturval har jämn representation av könen.

Som tidigare redovisat lyfter Freidenvall att partier tillgodoser jämn könsfördelning av röstmaximerande syfte genom att representera en större del av befolkningen. Således är det intressant att studera om partikonkurrans möjligen kan vara en faktor som påverkar ökad representation av kvinnor. Freidenvall (2006) och Dahlerup (2009) förtydligar att partier tillgodoser jämn könsfördelning i röstmaximerande syfte genom att representera en större del av befolkningen, och således nå en bredare väljarkår. Hård partikonkurrans leder till alltmer skärpta partistrategier, möjligen bredare representation på vallistorna. Därmed kan bristande konkurrens, då ett parti haft stor mängd mandat under längre tid, påverka att könsfördelningen blir skev i partiet. Norris förtydligar att om partiet haft inflytande länge kan förtroendeingivande politikers ämbets tid bli lång och förhindra andra kandidaters möjligheter att inträda politiken. Långa ämbets tider kan orsaka en homogen representation till det som tidigare visats vara ett lyckat resultat. Norris, Freidenvall, Dahlerup, Simon och Palmers antaganden leder till tredje hypotesen:

H3: Lokal partikonkurrens ökar andelen kvinnorepresentanter

4 Partiers urvalsstrategier till allmänna val

4.1 Problemformuleringens framväxt om kvinnors politiska frånvaro

När kvinnor fick rätten att rösta 1919 sköljdes den första feministiska vågen förbi. Lugnet var dock inte långvarigt. Trots rösträtten hade kvinnor inte inträtt politiken under jämlika förhållanden. Den kvinnliga representation i riksdagen från 1919-1941 utgjordes av mindre än en procent. Från 1941-1961 representerade kvinnor som högst sju procent (SCB 2017). Den bristande representationen försummade kvinnors roll i det offentliga och politikens substans var inte till kvinnors fördel. Kvinnors avsaknad av inflytande blev motivet till feminismens andra våg. Inflytelserika Ellen Key uttalade sig om besvikelsen efter rösträtten (Hamrin-Thorell, Lindström och Stenberg 1969: 109):

*”Man hade ju väntat så länge,
hoppats så mycket, och nu, nu märktes vi inte inte.”*

Den andra feministiska vågen under 1960- 1970-talet, fokuserade på informella hinder som begränsade kvinnors möjlighet till inflytande. Feministisk teoribildning utvecklades genom att vidare diskutera det mansvälde, patriarkatet, som positionerar kvinnor inför informella hinder. Teori synliggjorde att patriarkatet genomsyrar samhällets institutioner samt politikens utformning och substans (Oskarsson & Wängnerud 1995: 10-11).

Under tidsperioden 1970-1986 lyftes kvinnors bristande representation till ett giltigt politiskt problem och blev en fråga högt positionerat på dagordningen. I enlighet med Phillips argument i boken *Närvarons politik* präglades den svenska debatten av att kvinnorepresentation var en fråga om rättvisa och politikens legitimitet. Freidenvall förtydligar att under 1970 skedde en ”diskursiv förskjutning”, att kvinnor som politiska subjekt inte längre blev synonymt med hem och omvårdnad, utan kvinnor i politiken är i synnerhet en demokratisk rättighet (Freidenvall 2006: 70). Fredrika Bremer-förbundet representerat av inflytelserika kvinnor som aktivt bedrev kvinnokampen för jämställdhet ifrågasatte de svenska politiska partiernas strategier för att göra politikens innehåll legitim, då beslut ska utformas av en jämn könsrepresentation (Fredrika Bremer-Förbundet 2015). Påtryckningarna från yttre aktörer blev oundvikliga och när statliga utredningen ”Varannan damernas” (SOU 1987: 19) publicerades tog samtliga partier ställning för vilka strategier de skulle tillämpa. Utredningen lyfter argument för och emot kvotering och understryker att ”frivillighetens väg inte är gångbar”, eftersom

historien visat att rekryteringsprocesser i frånvaro av nomineringsåtgärder, begränsar kvinnors möjligheter till karriär (SOU 1987: 19;62). Utredningen befäster att kvotering är det enda sättet att snabbt och effektivt bekämpar skev könsfördelning. Partiernas individuella utveckling av diskussion om kvinnorepresentation presenteras följande.

4.2 Partiers strategiska åtgärder av bristande kvinnorepresentation

Liberalerna

Liberalerna var det första partiet att problemformulera underrepresentation av kvinnor inom svensk politik. Liberalerna var under 1970-talet det parti som intensivt lyfte kvinnofrågor. Partiet var ledande i att introducera rekommendationer för hur kvinnor ska nomineras till allmänna val när de 1972 fattade beslutet att partiet ska utgöras av minst 40 procent kvinnor. Dock var partiet splittrat i huruvida kvotering skulle implementeras som strategisk åtgärd för att uppfylla en mer jämlik representation mellan könen. Partiledningen röstade ned frågan om kvotering och förespråkade medveten viljeriktning på alla nivåer för jämlikt deltagande mellan könen. År 1997 beslutades att minst 40 procent av representanterna även på lokal nivå ska utgöras av kvinnor. Kvinnligt deltagande inom politiken är enligt Liberalerna primärt en fråga om rättvisa (Wängnerud 2009: 227, Freidenvall 2006: 86-88). Under ett landsmöte 2013 formulerades rekommendationerna följande:

”Vartannat namn på valsedeln bör vara en kvinna, vartannat namn en man. Detta gäller särskilt de översta platserna på listan. Om listan trots detta inte är varvad bör den på annat sätt ha en jämn könsfördelning”

(Liberalerna 2015: 41)

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet var också en av trendsättarna i debatten. År 1967 formulerade partiet att kvinnors underrepresentation var ett hot mot demokratin och följde Liberalernas spår och införde rekommendationer för ökad kvinnorepresentation år 1972. Vänsterpartiet menade att mer jämlik representation skulle främja rättvisa och dessutom innebära en resurs för de sociala förhållandena. Debatten motiverades inte enbart av orättvisa, utan kvinnorepresentation var även en fråga för att strategiskt förbättra sociala och ekonomiska förhållanden i Sverige (Freidenvall 2006: 89-91).

Under Vänsterpartiets kongress 1993 debatterades det livligt om huruvida partiet skulle implementera könskvotering vid utformningen av vallistor. Under kongressen bestämdes det att höja kvoterna, till att partiet ska bestå av minst 50 procent kvinnor. Beslutet gäller än idag och är den mest strikta könskvotering som finns bland svenska riksdagspartier. Regleringen formuleras i 2016 års stadgar:

”Kvinnor skall vara representerade i valda organ och på förtroendeposter med minst 50 procent om inte synnerliga skäl förhindrar detta. I de fall där suppleanter

förekommer skall såväl antalet ordinarie ledamöter som styrelsen som helhet bestå av minst 50 procent kvinnor. Om synnerliga skäl anförs skall särskilt beslut om detta fattas och skälen antecknas till protokollet.”

Kvoten höjdes med motivering att kvinnlig dominans kunde vara en väg mot ett samhälle utan ”könsbestämda maktstrukturer” (Freidenvall 2006: 131–134).

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna följde samma linje och beslutade under kongresserna 1972 om rekommendationer för ökat kvinnligt politiskt deltagande. Under partikongressen 1972 uttalade Olof Palme att ojämlika könsfördelningen inom politiken är en fråga om likaberättigande för en rättvis samhällsordning (Freidenvall 2006: 92-98).

Under Ingvar Carlssons andra regeringstid tillsattes en utredning som skulle utreda frågan om hur kvinnorepresentation inom politiken ska öka. Utredningen sammanfattades med rapporten *Varannan damernas*, som befäste att könskvotering är den enda metoden att bekämpa diskriminerande strukturer. Socialdemokraterna var dock splittrade angående om de skulle implementera könskvotering och ta hänsyn till utredningens resultat. I villrådighet valde Socialdemokraterna att undersöka frågan ytterligare genom att tillsätta en intern utredning. Partiet publicerade rapporten ”Hela lönen- halva makten”, vars innehåll fastslog att Socialdemokraterna avstår införa kvotering. Socialdemokraterna valde istället att starkt rekommendera samtliga distrikt att ta hänsyn till 40-60 procentig könsfördelning (Freidenvall 2006: 144). Valresultat överensstämde dock inte med rekommendationerna. Efter valet 1985 bestod Socialdemokraterna på riksdagsnivå enbart av 35 procent kvinnor. Till svar omformulerades rekommendationerna att kvinnor inte ska utgöra mindre än 40 procent. Den knappt märkbara omformuleringen orsakade heller ingen stor förändring i representationen. Resultaten förbättrades inte och till svar beslutade Socialdemokraterna på partikongressen 1993 att införa varvade listor. Partiet motiverade beslutet med att könskvotering handlar om att skapa förutsättningar för kvinnor att dela med sig av sina erfarenheter och kunskaper (Freidenvall 2006: 144). Sedan dess har partiet tillämpat kvotering på såväl kommunal- och riksdagsnivå.

Centerpartiet

Som efterföljare av Liberalerna, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna, presenterade Centerpartiet på deras riksstämman år 1975 att partierna ska representera folket och således utgör kvinnors avsaknad av delaktighet ett problem. Partiet ansåg dock att kvotering var för drastiska åtgärder att vidta och de förespråkade istället allmänna mål för att öka andelen nominerade och valda kvinnor (Wängnerud 1999: 36, Freidenvall 2006: 102). Centerpartiet menade att kvotering inte är en nödvändig metod för att öka den kvinnliga representationen eftersom de redan har en jämn representation av män och kvinnor. Allmänna mål har varit partiets strategi för jämlik representation på både statlig och kommunal nivå sedan dess. År 2015 förtydligade partiet i stadgar att ”*varje valsedel bör ta hänsyn till kön, ålder och etnicitet för att skapa en jämn fördelning av uppdragen och representativitet.*” Formuleringen indikerar på att ingen omfattande reglering tillämpas utan generella mål (Centerpartiet 2015: 3).

Moderaterna

Moderaternas argumenterade i början på 1970-talet att mansdominans inte skulle åtgärdas med jämställdhetsreformer med motivering att ta hänsyn till individens integritet och rätt. Till svars ställde moderaternas kvinnoförbund krav på strategier för att öka kvinnlig representation. Partiet valde att inte vidta några omfattande strategier utan menade på att ökad kvinnorepresentation var en viktig fråga som lokalpolitiken skulle verka för det självständigt. Det ansågs olämpligt att från nationell nivå formulera riktlinjer i form av rekommendationer. I stället förlitade sig partiet på att ökad utbildning och annan målinriktad verksamhet skulle främja mer jämställd representation (Freidenvall 2006: 104-105). År 2015 formulerade partiet i sin stadgar följande: *”/.../kandidaterna bör avspegla väljarkåren i förhållande till kön, etnisk bakgrund, ålder, regional förankring mm.”* (Moderaterna 2015).

Ordvalet *”bör”* förtydligar att moderaterna tillämpar generella mål.

Kristdemokraterna

Kristdemokraterna grundades år 1964 som ett kristet och konservativt parti. Partiet verkade för att bevara kärnfamiljen och förespråkade en traditionell kvinnosyn. Dock ansågs det rimligt att kvinnorna skulle delta i politiken eftersom diskussionen i riksdagen bestod av barns förhållanden och naturens möjligheter att bestå. Därmed ansågs det vara naturligt att kvinnor skulle vara med där beslut fattades. Dock ansågs kvotering som en för drastisk åtgärd och införde istället rekommendationer för ökat kvinnligt deltagande (Freidenvall 2006: 106-107). Idag utfärdar Kristdemokraterna rekommendationer på riksdags- och kommunalnivå för ökad kvinnorepresentation (Kristdemokraterna 2015).

Miljöpartiet

När Miljöpartiet grundades år 1981, var frågan om avsaknad av kvinnor i politiken högt prioriterad på politiska agendan. De nygrundade partiet tog snabbt ställning och fattade beslutet att partiet skulle ledas av två språkrör, varav ena posten representeras av en kvinna, och den andra av en man. Partiet blev det första, att samma år som de grundades införa kvotering vid nominering till vallistor (Freidenvall 2006: 108-110). Partiet valde att anamma en annorlunda strategi och förespråkade *”Varannan herrarnas”* vilket implicerade att toppkandidaten på vallistorna skulle utgöras av kvinnor och därefter skulle en man vara representerat (Miljöpartiet 1987). Miljöpartiet presenterade även förslag om lagstiftad kvotering vid kandidaturval med motivering att de ansåg staten var ansvarig för problemets lösning (Freidenvall 2006: 136). Sedan partiets grundande år 1981 har de tillämpat kvotering i riksdagsvalen, men rekommendationer på kommunal nivå då lokala verksamheterna är självständiga. Partiets stadga §17, förtydligar att varje organ i riksorganisationen ska bestå av minst 40 procent av varje kön (Miljöpartiet 2017)

Sverigedemokraterna

Sverigedemokraterna är det enda riksdagsparti som varken tillämpar mål,

rekommendationer eller kvoter som strategi för att tillgodose en jämlik könsrepresentation (Sverigedemokraterna 2015).

Lenita Freidenvall (2006) har i sin avhandling *Vägen till varannan damernas* studerat partidokument från 1970-2002, med syfte att kartlägga hur partierna förhållit sig till olika nomineringsstrategier. Med kompletterande analys av partidokument och bearbetning av Freidenvalls studier, förtydligar tabell 1 vilka strategier som tillämpats vid de allmänna valen mellan åren 1972-2014. Tabell 2 förtydligar vilka direktiv som är giltiga för partierna 2017.

Strategi	Ingen strategi	Allmänna mål	Rekommendation	Kvotering
<i>Liberalerna</i>			1973, 1976, 1979, 1982, 1985, 1988, 1991, 1994, 1998, 2002, 2006, 2010, 2014	
<i>Socialdemokraterna</i>		1973, 1976	1979, 1982, 1985, 1988, 1991	1994, 1998, 2002, 2006, 2010, 2014,
<i>Vänsterpartiet</i>				1988, 1991, 1994, 1998, 2002, 2006, 2010, 2014,
<i>Centerpartiet</i>		1973, 1976, 1979, 1982, 1985, 1988, 1991, 1994, 1998, 2002, 2006, 2010, 2014		
<i>Moderaterna</i>		1976, 1979, 1982, 1985, 1988, 1991, 1994, 1998, 2002, 2006, 2010, 2014		
<i>Kristdemokraterna</i>		1985,	1988, 1994, 1998, 2002, 2006, 2010, 2014	
<i>Miljöpartiet</i>			1982, 1985,	1988, 1991, 1994, 1998, 2002, 2006, 2010, 2014
<i>Sverigedemokraterna</i>	2014			

Tabell 1. Svenska partiers nomineringsstrategier i allmänna val 1973-2014

Parti	Kvotering	År	Tillämpas
<i>SD</i>	Nej		Ingen urvalsstrategi vid utformning av partilistor
<i>M</i>	Nej		Allmänna mål om att partiet ska representera sin väljarkår sedan 1993
<i>KD</i>	Nej		Rekommenderat minst 40% av vardera kön på vallistor sedan 1987
<i>L</i>	Nej		Rekommenderat varvade vallistor sedan 1984
<i>C</i>	Nej		Allmänna mål sedan 1996
<i>S</i>	Ja	1993	Varvade listor.
<i>V</i>	Ja	1987	Minst 50 % på vallistor.
<i>MP</i>	Ja	1987	Minst 40% på vallistor. Central nivå har formulerat rekommendationer till lokalavdelningen att 40% fördelning ska gälla.

Tabell 2. Svenska partiers urvalsstrategier vid allmänna val, giltiga 2017.

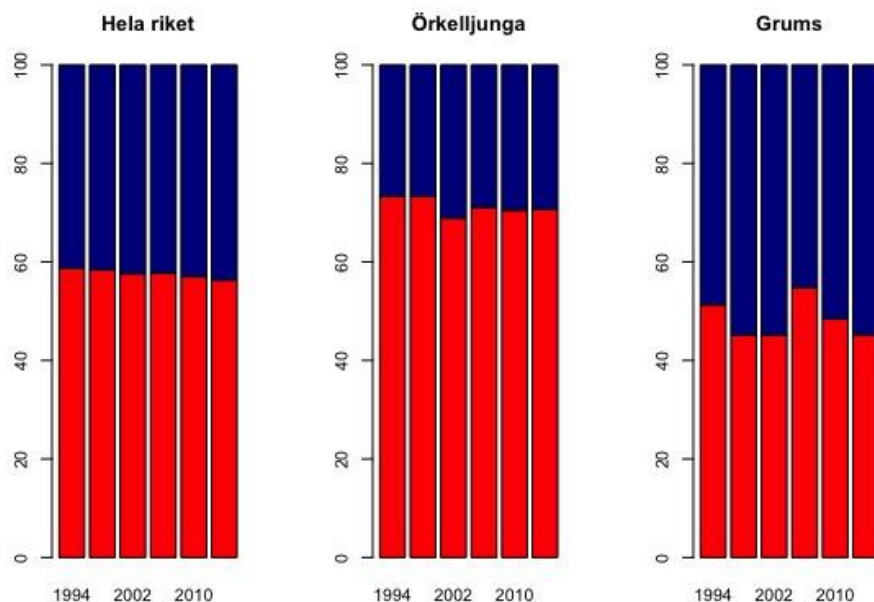
Tabell 1 och 2 ligger till grund för att besvara den tredje frågeställningen, om partiernas olika urvalsstrategier påverkar utfallet av jämlik representation.

5 Resultat

Resultat presenteras inledningsvis med ett abstrakt fokus, genom att redogöra för hur könsfördelning i kommunfullmäktige förhåller sig generellt över rikets snitt. Därefter görs ett nedsteg på abstraktionsstegen och redogör för hur könsfördelningen förhåller sig inom partierna i kommunfullmäktige och ifall det föreligger variation mellan partierna. Slutligen redovisas ifall de kommuner där enstaka partier haft stor makt under lång tid möjligen har en skevare könsfördelning.

5.1 Könsfördelning i kommunfullmäktige

Könsfördelningen inom Sveriges samtliga 290 kommunfullmäktige innehar en jämn representation av kvinnor och män. Enligt svensk standard, att varken kvinnor eller män utgör mindre än 40 procent av posterna, har kommunerna i snitt en jämn könsfördelning i fullmäktige. Det är dock nämnvärt att männen i nästan uteslutande av fallen har en högre representation än kvinnor. Endast ett fåtal kommuner har under enstaka mandatperioder haft högre representation av kvinnor än män.

Figur 2. Stapeldiagram visar könsfördelningen inom kommunfullmäktige. Röd andel= Manlig representation, Blå andel=Kvinnlig representation. Från vänster: 1) snitt över hela riket. 2) Örkelljunga 3) Grums.

1994	1998	2002	2006	2010	2014
41.3	41.6	42.4	42.3	43	43.7

Tabell 3. Genomsnittlig andel kvinnor i kommunfullmäktige.

Sammanställning av snitt över hela riket förtydligar att kvinnlig representation ökar sedan 1994. Efter valet 2014 summeras andelen kvinnor till 43,7 procent. Sedan valet 1994 har den kvinnliga representationen ökat med 2,4 procentenheter i kommunfullmäktige.

Örkelljunga och Grums är två extremfall och utskiljer sig från övriga kommunfullmäktiges könsfördelning. Örkelljungas kommunfullmäktige har inte haft en jämställd representation under åren 1994-2014, då manlig representation utgjort 61-68,3 procent. Till skillnad från Örkelljunga, har Grums kommun uppvisat en jämn könsfördelning. De kvinnliga politikerna har utgjort 45,2-56,4 procent och är det högsta för samtliga svenska kommuner under de studerade åren. Den lägsta representationen kvinnor infann sig i Övertorneås fullmäktige efter valet 1998, med 20% kvinnor inom fullmäktige.

Resultat befäster att rikets genomsnittliga könsfördelning i kommunfullmäktige uppfyller måtten att vara jämlikt representativt. Att kvinnor nästintill är uteslutande färre än män, trots att differensen minskat avsevärt, förstärker att strukturer som befäster åtskillnader mellan män och kvinnor finns än.

5.2 Könsfördelning inom partierna

Sammanställning av data förtydligar att könsfördelningen inom partierna på kommunalpolitisk nivå, inte har en lägre representation än 40 procent av varken män eller kvinnor efter valet 2014. Dock är Sverigedemokraterna ett undantag som uppvisar en kvinnlig representation under 40 procent vid varje val, och innehar således inte en jämn könsfördelning.

	1994	1998	2002	2006	2010	2014
<i>M</i>	34	34,7	35,3	36,2	38,8	41,1
<i>C</i>	36,6	38,4	39,4	40,7	42,7	45,7
<i>L</i>	39,2	38,2	41,1	41,5	43,4	44,2
<i>KD</i>	30,1	39,2	40,2	39,4	39,9	42,4
<i>MP</i>	46,3	48,7	44,5	47,2	48,4	51,6
<i>V</i>	47,2	47,2	47,8	47,9	49	49,3
<i>S</i>	43,8	45,4	47,5	48,6	46,1	50,7
<i>SD</i>	-	-	12,2	16,9	18,7	23,4

Tabell 4. Kvinnlig representation angivet i procent.

Tabell 4 förtydligar att samtliga partiers kvinnorepresentation har under de sex valen varit centrerad kring 40 procent. Dock föreligger viss variation mellan partierna och även mellan blocken under tiden. Variationen mellan blocken har dock minskat över tid.

Det är även vidare intressant att undersöka hur stor andel kvinnor som representeras av varje parti för att få en mer överskådlig bild över hur fördelningen ser ut.

	% av alla kvinnliga ledamöter		% av alla kvinnliga ledamöter		% av alla kvinnliga ledamöter		% av alla kvinnliga ledamöter		% av alla kvinnliga ledamöter		% av alla kvinnliga ledamöter	
	1994		1998		2002		2006		2010		2014	
<i>M</i>	18,2	14,8	20,3	16,6	16,2	13,3	21,9	18,6	23,8	21,3	20	18,5
<i>C</i>	14,5	12,6	12,3	11,1	13,3	12,2	13,5	12,9	11,2	11,1	11,5	12
<i>L</i>	6,4	6	5,5	5	9,9	9,4	7,4	7,2	7,3	7,3	5,8	5,8
<i>KD</i>	3,2	2,4	8,3	7,8	8	7,5	6,5	6	4,7	4,4	4,2	4
<i>MP</i>	4,7	5,2	4,3	5	3,5	3,6	3,5	3,9	5,5	6,1	6	7
<i>S</i>	47	52,9	38,7	43,2	40,6	44,8	38,8	43,5	36,9	41,7	35,7	40
<i>V</i>	5,8	6	10,4	11,2	8,2	9,1	6,2	7	5,6	6	6,1	7
<i>SD</i>	-	-			0,4	0,1	2,1	0,8	4,9	2,1	10,7	5,7

Tabell 5. Partiernas procent av alla kvinnliga ledamöter i förhållande till procent av alla kvinnliga ledamöter, i jämförelse med partiernas procent av alla ledamöter i förhållande till den totala procenten av alla ledamöter.

Tabell 5 förtydligar att under samtliga mandatperioder representeras den största andelen kvinnor av Socialdemokraterna, med skattat snittvärde till 46 procent. Moderaterna bidrar med den näst största andelen, med skattat snittvärde på 17 procent under de sex studerade valen. Centerpartiet utgör 10 procent av det totala antalet kvinnliga ledamöter. Om partiet hade haft en exakt jämn representation av både kvinnor och män hade den skattade andelen kvinnor för varje enskilt parti, varit densamma som andelen totala ledamöter. Därmed fastslås att Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har högst representation av kvinnor.

5.2.1 Partiernas individuella utveckling

Partiernas resultat presenteras individuellt för att sedan diskuteras och jämföras.

Moderaterna

Moderaterna uppvisar en konstant ökning av kvinnliga representanter sedan valet 2014.

1998	2002	2006	2010	2014
+0,7	+0,6	+0,9	+2,6	+1,2

Tabell 6. Ökning av kvinnlig representation inom Moderaterna i kommunfullmäktige. Ökningen är skattad med avseende på valresultat året innan.

Från 1994 till valet 2002 var ökningen liten, men efter valet 2010 hade ökningen dubblats i jämförelse med ökningen året innan. Ökning av andelen kvinnlig representation samvarierar med att Moderaterna fått ökat mandat. Efter valet 2006 ökade partiets mandat med 5,3 procentenheter. Att den kvinnliga representationen samtidigt ökat kan antingen vara en effekt av att kvinnor lägre positionerat på vallistorna blev inkluderade, eftersom samma nomineringsstrategier har varit giltiga sedan 1993. Partiet uppvisar en jämn representation efter valet 2014 då andelen kvinnor skattas till 41,1 procent. Moderaterna har ökat kvinnliga representation med 7,1 procentenheter under de studerade åren.

Centerpartiet

Likt Moderaterna uppvisar Centerpartiet en konstant ökning av kvinnliga representanter sedan valet 1994.

1998	2002	2006	2010	2014
+1,8	+1,0	+1,3	+2,0	+3,0

Tabell 7. Ökning av kvinnlig representation inom Centerpartiet i kommunfullmäktige. Ökningen är skattad med avseende på valresultat året innan.

Centerpartiets kvinnliga representation har ökat med 9,1 procentenheter från valet 1994 till 2014. Ökningen har tredubblats sedan valet 1998, men kan till skillnad från Moderaterna inte förstås som en ökning av mandat generellt. Partiet hade under de sex valen sitt högsta valresultat år 1994 och samtidigt även den lägsta skattade kvinnorepresentationen. Således går det att utsluta att ökningen av kvinnliga politiker inom Centerpartiet beror av att kvinnorna positionerats lägre på vallistorna. Centerpartiets mål om jämlik könsrepresentation som skrevs in i partiets stadgar 1996, är mest troligt anledningen till att representationen ökade så markant från år 1994 till 1998. Det är dock av relevans att belysa partiets historia av tydlig kvinnorepresentation. Karin Söder blev Sveriges första kvinnliga partiordförande 1985, och partiet har sedan 2001 haft en kvinna som partiordförande (Centerpartiet 2017). Möjligen är även den jämna fördelningen ett resultat av partiets stora andel kvinnliga medlemmar. Således begränsar inte utbudet en jämn könsfördelning.

Liberalerna

Liberalerna var det första partiet att vidta strategiska åtgärder för att öka den kvinnliga representationen. Partiet har under den studerade tidsperioden haft en

större andel kvinnor än både Moderaterna och Centerpartiet. Sedan valet 2006 har partiet haft en jämlik representation då de kvinnliga ledamöterna utgjorde 41,1 procent.

1998	2002	2006	2010	2014
-1,0	+1,9	+0,4	+1,9	+0,8

Tabell 8. Ökning av kvinnlig representation inom Liberalerna i kommunfullmäktige. Ökningen är skattad med avseende på valresultat året innan.

Liberalernas utveckling är dock inte av konstant ökande karaktär, utan mer varierande. Efter valet 1994 så minskade kvinnorepresentationen med en procentenhet. Därefter varierar ökningen från 0,4 till 1,9 procentenheter. Variationen beror möjligtvis på Liberalernas rekommendation om varvade listor. Andelen kvinnliga ledamöter beror således på hur många mandat partiet får, hur väl fullmäktige tillämpar varvade listor och om en kvinna eller man är toppkandidaten på vallistorna.

Kristdemokraterna

Sedan 1987 har Kristdemokraterna utgått från rekommendationen om minst 40 procent av vardera kön inom kommunfullmäktige. Trots det hade partiet den lägst skattade andelen kvinnor under den studerade tidsperioden, och infann sig efter valet 1994, skattat till 30,1 procent.

1998	2002	2006	2010	2014
+9,1	+1,0	-0,8	+0,5	+2,5

Tabell 9. Ökning av kvinnlig representation inom Kristdemokraterna i kommunfullmäktige. Ökningen är skattad med avseende på valresultat året innan.

Trots att partiet hade den lägsta representation efter valet 1994, infann sig den högsta ökningen av kvinnlig representation inom partiet vid valet 1998. Då ökade den kvinnliga politiska representationen med 9,1 procentenheter. Mellan valet 1994 till 1998 fördubblades partiets mandat, vilket också kan förstås som en anledning till även ökade kvinnorepresentationen. Efter 2006 har partiet dock haft ett minskat mandat, men kvinnorepresentationen har ökat. Den totala ökningen skattas till 12,3 procentenheter från valet 1994 till valet 2014.

Miljöpartiet

Miljöpartiet har inga direktiv på kommunal nivå för att tillgodose en jämlik representation. Dock har partiet haft en jämlik representation sedan valet 1994 då kvinnorna utgjort mer än 40 procent.

1998	2002	2006	2010	2014
+2,4	-4,2	+2,7	+1,2	+3,2

Tabell 10. Ökning av kvinnlig representation inom Miljöpartiet i kommunfullmäktige. Ökningen är skattad med avseende på valresultat året innan.

Efter valet 2014 hade partiet den högsta uppräknade kvinnliga representationen med 51,6 procentenheter i kommunfullmäktige. Miljöpartiet har haft en jämn könsfördelning trots avsaknad från urvalsstrategier på kommunalnivå. En möjlig anledning är partiets tydliga profilering av jämn könsfördelning på riksdagsnivå (Miljöpartiet 2017). På riksdagsnivå är det tvingande 40/60- procent fördelning, och de två språkrören måste representeras av en man och en kvinna. Den tydliga medvetenheten genomsyrar hela partiet då utfallet är jämt vid alla val.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet tillämpar den mest strikta kvoteringsregeln och förtydligar att kvinnor ska utgöra minst 50 procent av partiet som ett svar på den historiskt omfattande diskriminering då kvinnor alltid varit i minoritet i offentliga sammanhang. Partiet har under samtliga studerade mandatperioder haft en jämn könsfördelning i kommunfullmäktige, dock har partiet genomsnittligt inte utgjorts av mer än 50 procent kvinnor.

1998	2002	2006	2010	2014
+0,0	+0,6	+0,1	+1,9	+0,3

Tabell 11. Ökning av kvinnlig representation inom Vänsterpartiet i kommunfullmäktige. Ökningen är skattad med avseende på valresultat året innan.

Ökningen av kvinnlig representation är inte markant mellan valen 1994-2014. Det föreligger heller inte någon större variation. Representationen är generellt hög, men motsvarar inte partiets interna regler.

Sverigedemokraterna

Sverigedemokraterna valdes till kommunfullmäktige år 2004. Därefter har stödet för partiet ökat, och således även de politiskt aktiva medlemmarna. Utbudet av kvinnor har ökat och således även de kvinnliga representanterna.

1998	2002	2006	2010	2014
-	-	+4,7	+1,8	+4,7

Tabell 12. Ökning av kvinnlig representation inom Sverigedemokraterna i kommunfullmäktige. Ökningen är skattad med avseende på valresultat året innan.

Sverigedemokraterna har den minsta andelen kvinnor representerade i kommunfullmäktige och fördelningen är utmärkande skev i förhållande till andra partier. Efter valet 2014 uppvisade partiet deras högsta andel kvinnor genom tiderna, då skattas andelen till knappt en fjärdedel. I förhållande till att partiet inte tillämpar några nomineringsstrategier eller diskuterar för att tillgodose en jämn representation av deras röstare, kan utfallet antas vara rimligt.

5.2.2 Slutsats: partiernas interna könsfördelning

Kvinnlig representation inom kommunfullmäktige följer det jämlika utfallet på riksdagsnivå då samtliga partiers, bortsett från Sverigedemokraterna, kvinnorepresentation skattas till över 40 procent efter valet 2014. Dock går det att studera skillnader mellan partier som utövar en mer reglerad nomineringsstrategi, än de partier som inte gör det. Moderaterna och Centerpartiet förespråkar båda en mindre strikt urvalsstrategi med tillämpning av allmänna mål. Partierna varierar dock i kvinnorepresentation. Vid valet 2014 uppnådde Moderaterna en jämn representation av kvinnor och för Centerpartiet har haft en jämn könsfördelning sedan 2006.

Kristdemokraterna och Liberalerna varierar stort i mandat under studerade tidsperioden vilket har påverkat den kvinnorepresentationen. Resultat påvisar att partierna representeras av större andel kvinnor desto mer mandat de besitter. Partierna tillämpar rekommendationer som urvalsstrategier och valresultat förtydligar att kvinnorepresentation är centrerad kring 40 procent. Liberalerna utgörs dock av en aning större andel kvinnliga politiker än Kristdemokraterna.

Den högst skattade andelen kvinnliga politiker infinner sig inom de partier som tillämpar kvotering vid utformning av vallistor. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet tillämpar kvotering i kommunfullmäktige väl, och har således under samtliga studerade år uppvisat att kvinnorna utgör mer än 40 procent av partiet. Det är intressant att Miljöpartiet inte tillämpar kvoteringsstrategier på kommunalnivå, utan utövar rekommendationer, och har den högsta kvinnliga representation år 2014, skattat till 51,7 procent.

Resultatet påvisar att kvinnorepresentationen är relativt jämn mellan partierna efter valet 2014, då samtliga uppvisar en högre kvinnorepresentation än 40 procent. Nämnvärt är att Sverigedemokraterna inte tillämpar några nomineringsstrategier och innehar efter valet 2014 en kvinnorepresentation skattat till 23,4 procent.

Partier som tillämpar kvotering som nomineringsstrategi är ledande i kvinnlig representation under valen mellan 1994-2014. Utvecklingen för de partier som tillämpat rekommendationer eller mål har varit aningen långsammare. Skillnaden mellan partierna som förespråkat olika nomineringsstrategier skattas till mindre än 10 procentenheter. Partierna uppvisar heller inte en lägre representation av kvinnor än 40 procent vilket indikerar att samtliga urvalsstrategier leder till en jämn representation kvinnor.

5.3 Partistrategisk påverkan

Kvarvarande hypotes att undersöka är om lokal partikonkurrens påverkar andelen kvinnor i kommunfullmäktige. De kommuner som uppfyller kravet om parameter a , det vill säga att fullmäktige består av en konstant lägre andel kvinnor än 40 procent och samtidigt har ett högt inflytande av ett enskilt parti under en längre period, är Vadstena, Mullsjö, Vaggeryd, Hultsfred, Vellinge, Osby, Hässleholm, Tjörn och Övertorneå (se bilaga). I samtliga kommunfullmäktige, förutom Vellinge, är Socialdemokraterna det största partiet. I Vellinge besitter Moderaterna 51-71,4 procent av mandatet under studerad tidsperiod.

I nio kommuner infinner sig fenomenet, och utgör således 3 procent av alla kommunfullmäktige. Nämnvärt är även att Grums kommun, som har en genomsnittlig representation av kvinnor skattat till drygt 50 procent, även har ett majoritetsstyre av Socialdemokraterna under samtliga mandatperioder. Uppvisade resultat är således inte entydiga, heller inte av utbrett fenomen som gör det möjligt att befästa att kvinnorepresentation har försämrats av att ett parti har haft stort inflytande under längre tid i mer generella termer. Därmed förkastas den tredje hypotesen att frånvaro av lokal partikonkurrens försämrar kvinnorepresentation.

6 Diskussion

Den empiriska analysen förtydligar att kommunfullmäktige har en jämn könsrepresentation då varken män eller kvinnor utgör i genomsnitt lägre än 40 procent. Att genomsnittligt skatta en procentandel kvinnor över Sveriges samtliga 290 kommuner implicerar stor variation. Vissa kommuner har under en lång tid haft en lägre representation av kvinnor, medans andra har haft en förhållandevis hög andel kvinnor. Därmed är det av relevans att tydliggöra att långt ifrån samtliga kommuner uppvisar en kvinnorepresentation över 40 procent och utmärker sig för att fortfarande befästa de könsnormer att männen dominerar politiken. Dock är utvecklingen under de sex studerade åren önskvärd, eftersom kvinnorepresentationen konstant ökat. Resultat befäster således att kommunfullmäktige inte är ett undantag vad gäller Sveriges annars jämna könsförhållanden på riksdagsnivå.

Teori har förtydligat att partiernas interna urvalsstrategier är viktigt för att tillgodose en god representation av båda män och kvinnor. Specifika strategier bekämpar deltagandets andra kritiska fas, att inte bli nominerad på allmänna vallistor. De svenska partierna, bortsett från Sverigedemokraterna, resonerar för urvalsstrategier olika intensivt. Folkpartiet fick komma att bli det första svenska partiet att formulera kvinnornas avsaknad av inflytande i politiken som ett problem under 70-talet. Diskussionen anammades även av Socialdemokraterna och Vänsterpartiet och de började vidta strategiska åtgärder för att tillgodose en bättre, mer jämnare, representation. Moderaterna, Centerpartiet och Liberalerna kunde inte undgå debatten och till svars utformade de deras egna strategier. Påtryckningarna blev oundvikliga då Fredrika Bremer förbundet bedrev frågan aktivt och ifrågasatte partiernas åtgärder för att uppfylla en representativ demokrati. Därtill publicerades även den statliga utredningen ”Varannan damernas” som också fick komma att positionera frågan än högre på dagordningen. Partiernas olika strategiska åtgärder fick komma att öka den kvinnliga representationen. Ökningen har skett olika drastiskt beroende på vilken strategi som anammats. Vänsterpartiet och Socialdemokraterna tillämpar kvotering och blixtlåsmetoden, med varvade vallistor. Efter valet 1994 utgjorde kvinnorna 43,8 procent av Socialdemokraterna i kommunfullmäktige. Därefter har både resultat av Vänsterpartiet och Socialdemokraternas val under 1998-2014 visat att kvinnorna haft en högre genomsnittlig representation än 45 procent. Dock har Vänsterpartiets krav att kvinnorna ska utgöra minst 50 procent kvinnor inte uppfyllts under de sex studerade valen. Miljöpartiet tillämpar kvotering på riksdagsnivå men ger rekommendationer till kommunalnivå att varken kvinnor eller män ska utgöra en lägre andel än 40 procent. Kvinnorna utgör mer än 40 procent efter samtliga valresultat och har den högst uppräknade kvinnorepresentation under de studerade åren, vilket infinner sig efter valet 2014 och skattas till 51,7 procent. De olika nomineringsstrategierna som

tillämpas av högerblocket ger aningen mer varierande resultat. Centerpartiet och Moderaterna tillämpar rekommendationer med olika motiveringar. Centerpartiet utgörs av mer än 40 procent kvinnor under hälften av de studerade åren. Moderaterna har en kvinnorepresentation över 40 procent efter valet 2006. Troligtvis beror variationen på att Centerpartiet har fler kvinnliga partimedlemmar än Moderaterna och det naturliga urvalet av partimedlemmarna, till nominerade orsakar inte lika skev könsfördelning. Att kvinnor utgör mer än 40 procent av partierna är dock inte lika förekommande för partierna i högerblocket. Liberalerna och Kristdemokraterna utgår från rekommendationer vid utformning av vallistor och har en varierande andel kvinnorepresentation. Liberalerna har efter de två första valen en lägre kvinnorepresentation än 40 procent och Kristdemokraterna har haft en jämlik könsfördelning i hälften av de studerade val.

De olika nomineringsstrategierna ger en viss variation i utfallet. Kvotering och tillämpning av blixtlåsmetoder har orsakat att könsfördelningen varit konstant jämn under samtliga val. Det gäller även för Miljöpartiet som tillämpar kvotering på riksdagsnivå. Allmänna mål uppvisar aningen svagare resultat då kvinnorepresentationen för Moderaterna i enbart två och Centerpartiet tre, av de sex studerade valen utgör en högre andel än 40 procent. De partier som tillämpar rekommendationer är också av mer varierande karaktär då de Liberalerna har haft en jämn könsrepresentation sedan valet 2002 och Kristdemokraterna har uppvisat jämna resultat i hälften av valen. Således är det möjligt att acceptera uppsatsens första hypotes. De partier som tillämpar kvotering har den högsta kvinnorepresentationen. Tidigare teori som förtydligat att de mer vänsterorienterade partierna har en jämlik könsfördelning kan därmed inte motsägas. Däremot har heller inte annan teoribildning fel i sitt antagande att högerideologiska partier också är angelägna att tillgodose en jämlik könsrepresentation. Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna uppvisar efter år 2014 en kvinnorepresentation högre än 40 procent. Därmed är det möjligt att acceptera uppsatsens andra hypotes, att de partier som inte tillämpar kvotering också innehar en jämn könsrepresentation.

Dessutom bekräftas IPU's empiriska antagande att de länder (partier) som inte resonerar för jämlik könsrepresentation innehar en skev könsfördelning, vid studie av Sverigedemokraternas avsaknad av diskussion om könsrepresentation och kvinnliga representanter. Utvecklingen av kvinnliga representanter har ökat markant under de tre studerade valen, men inget av valen uppvisar resultat att partiet utgörs av mer än 25 procent kvinnor.

Slutsats är att partiernas tillämpade urvalsstrategier och medvetenhet om könsfördelning spelar roll för att kvinnorna ska representeras i politiken. Dock uppvisas att könsfördelningen av medlemmarna, utbudet påverkar även andelen kvinnorepresentation. Det görs med stöd av analys av Centerpartiet, som tillämpar vagare strategi som allmänna mål men uppvisar trots allt en relativt jämn representation.

En viktig poäng att lyfta är att trots kvinnorna utgör, i majoriteten av fallen, mer än 40 procent av partierna, går det att utläsa att de fortfarande domineras av män. Att kvinnorna utgör mindre än hälften, med ett få undantag, befäster den teori som påvisar att kvinnorna är underpositionerade männen. Om könsfördelningen hade

varit mer jämlik hade variationen över 50-procent gränsen varit större mellan kvinnor och män.

Slutligen studeras ifall lokal partikonkurrens ökar kvinnlig representation, då partierna är mer angelägna att nå ut till en större väljarkår. Av uppvisade resultat är det dock inte möjligt att befästa den slutsatsen. Enbart tre procent av kommunerna har haft ett konstant högst inflytande av ett parti och en lägre kvinnorepresentation än 40 procent. Uppsatsens tredje hypotes går därmed att förkastas. Dock är det relevant att understryka att låg kvinnorepresentation kan trots allt vara en effekt av 'incumbency', att ämbeten suttit på poster under en lång tid, och inte gett utrymme till kvinnorna, då partierna inte haft ambition att nå ut till en bredare väljarkår. Likt tidigare nämnt är den kritiska fasen av att nominera kandidater partilistor implicerade med flertalet komplexa faktorer.

7 Slutsats

Kvinnors deltagande i politiken är en fråga om rättvisa och demokratisk legitimitet. Representation av kvinnor i politikens beslutsarena är viktigt med motivering att säkerställa att samtliga intressen tillgodoses på bästa sätt och begränsa männens historia av att monopolisera politiken. Kvinnor står inför flertalet kritiska faser som försvårar inträde i politiken. Till svars förtydligar partierna i stadgar om nomineringsstrategier för att tillgodose en jämn könsrepresentation. Resultat visar att olika strategier leder till olika utfall. De partier som tillämpar könskvotering uppvisar effektiva resultat då kvinnorna i partiet utgör nästintill konstant mer än 45 procent mellan åren 1994-2014. Uppvisat resultat indikerar även att de partier som utformar urvalslistor med stöd av allmänna mål och rekommendationer innehar också en jämn könsfördelning efter kommunvalet 2014. Vikten av urvalsstrategier som underlättar de kritiska faser kvinnor står inför, understryks av Ellen Keys uttalande att det är av vikt att kvinnor märks i politiken. Frånvaro av kvinnligrepresentation i politiken försvårar möjligheterna för Sverige att titulera sig som en representativ demokrati.

Resultat påvisar även att andelen manliga ledamöter är (med få undantag) konstant större än andelen för kvinnliga ledamöter. Det resultatet befäster att det fortfarande föreligger skillnad mellan män och kvinnor i kommunalpolitiken. Resultat förtydligar även att kvinnorepresentationen inte konstant skattas till över 40 procent. Frånvaro av diskussion synliggörs i Sverigedemokraternas demografiska struktur av ledamöter då kvinnor utgör en knapp fjärdedel i kommunfullmäktige efter valet 2014. Diskussion, medvetenhet och strategiska åtgärder utgör således en förutsättning för att kommunfullmäktige ska ha en jämn könsfördelning.

8 Referenser

Tryckta källor

- Dahlerup, Drude, 2008. *Gender Quotas – Controversial But Trendy*. Nås via:
Hämtad: 2017-05-05
- Dahlerup, Drude 2009. *The impact of gender quotas*. Oxford: Oxford University Press.
- Eduard, Maud, 1977. *Kvinnor och Politik. Fakta och förklaringar*. Stockholm:
Liber Förlag
- Freidenvall, Lenita 2006. *Vägen till varannan damernas*. Stockholm:
Statsvetenskapliga institutionen.
- Hamrin-Thorell, Ruth. Lindström, Ulla och Stenberg, Gunnborg, 1969. *Kvinnors
röst och rätt*. Stockholm: Allmänna Förlaget.
- Johansson, Folke och Westersåhl Jörgen, 1981. *Medborgarna och kommunen: en
studie av medborgelig aktivitet och representativt folkstyre*.
Kommundepartementet.
- Langvarsbåten, Trude, 2009. Kjønn og makt I norsk politikk. I Kristi Niskanen och
Anita Nyberg (red). *Kön och makt i Norden*. Köpenhamn: Nordiska
ministerrådet.
- Lovenduski, Joni och Norris, Pippa, 1993. *Gender and Party Politics*. London:
Sage Publications.
- Matland, Richard och Donsley Studlar, 1996. *The Contagion of women candidates
in single member districts and proportional representation electoral systems:
Canada and Norway*. The journal of politics 58 (3).
- Norris, Pippa, 1992. *Do Candidates Make a Difference? Gender, Race, Ideology
and Incumbency*. Parliamentary Affairs, 45 (4), 496-517.
- Norris, Pippa, 1997. *Passages to power*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Niskanen, Kitsti och Nyberg, Anita, 2010. "Kön och makt i Norden. Del II
Sammanfattande diskussion och analys, *Nordiska ministerrådet*, Köpenhamn.
- Oskarsson, Maria och Wängnerud, Lena, 1995. *Kvinnor som väljare och valda*.
Lund: Studentlitteratur.
- Paxton, Pamela och Kunovich, Sheri, 2003. *Women's Political Representation: The
Importance of Ideology*. Project Muse, Vol.82, No.1
- Phillips, Anne, 2000. *Närvarons politik*. Lund: Studentlitteratur.
- SOU, 1987:19. *Varannan Damernas*.
- Stockemer, Daniel och Sundström, Aksel, 2017. *Women in cabinets: The role of
party ideology and government turnover*. Party politics, 1-11.
- Sundell, Anders, och Wängnerud, Lena, 2012. *Do politics matter? Women in
Swedish local elected assemblies*. European political science review, 4.

- Teorell, Jan och Svensson, Torsten, 2007. *Att fråga och att svara*. Stockholm: Liber AB
- Wide, Jessika, 2006. *Kvinnors politiska representation i ett jämförande perspektiv*. Umeå: Print & Media
- Wide, Jessika, 2010. Social representativitet i den lokala demokratin, I *Låt fler forma framtiden!*, Stockholm: Wolters Kluwer, 2015, 111-162.
- Wägnerud, Lena, 1999. *Kvinnorepresentation- Makt och möjligheter i Sveriges riksdag*. Lund: Studentlitteratur
- Wägnerud, Lena 1998. *Politikens andra sida*. Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen.
- Wängnerud, Lena, 2009. *Åsikter om jämn könsfördelning i riksdagen*. SOM-rapport nr 46, Göteborgs Universitet.

Elektroniska källor

- Centerpartiet, 2015. *Arbetsordning för Centerpartiet*. Nås via: https://www.centerpartiet.se/download/18.50a807bf1570ef0dd5f25a9f/1474225296753/Arbetsordning-för-Centerpartiet_2015.pdf Hämtad: 2017-05-09
- Fredrika Bremer Förbundet, 2015. Nås via: <http://fredrikabremer.se/wp-content/uploads/2015/10/pdf-fbf-histora-klar2.pdf> Hämtad 2017-05-10
- Inter-Parliamentary Union, 2016. *Women in parliament in 2016. The year in review*. Nås via: <http://www.ipu.org/pdf/publications/WIP2013-e.pdf> Hämtad: 2017-05-04
- Kristdemokraterna, 2015. *Stadgar för Kristdemokraterna*. Nås via: https://kristdemokraterna.se/wp-content/uploads/2016/11/Kristdemokraternas_stadgar.pdf. Hämtad: 2017-05-03
- Liberalerna, 2015. *Liberal kraftsamling*. Nås via: http://www.folkpartiet.se/wp-content/uploads/2015/10/Landsmöteshandlingar-2015_1.pdf hämtad: 2017-05-09
- Miljöpartiet, 2016. *Stadgar: Miljöpartiet de grönas stadgar, antagna vid kongressen 2016*. Nås via: <https://www.mp.se/om/stadgar> hämtad: 2017-05-09
- Moderaterna 2015. *Stadgesamling*. Nås via: http://www.moderat.se/sites/default/files/attachments/stadgar_antagn_2015.pdf Hämtad: 2017-05-09
- Palmer, Barbara och Simon, Dennis, 2001. *The political Glass Ceiling, Women & Politics*, Nås via: http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1300/J014v23n01_05?needAccess=true Hämtad: 2017-05-07
- SCB, *Statistik databasen*, nås via: <http://www.statistikdatabasen.scb.se>
- Socialdemokraterna, 2017. *Stadgar: Sveriges Socialdemokratiska Arbetarparti antagna av partikongressen 2017*. Nås via: <https://www.socialdemokraterna.se/globalassets/vart-parti/stadgar/stadgar-antagna-2017.pdf>. Hämtad: 2017-05-03.

Sverigedemokraterna, 2015. *Partistadgar: Sverigedemokraternas partistadgar 2015*. Nås via: <https://sd.se/wp-content/uploads/2014/09/Stadgar.pdf>. Hämtad: 2017-05-03.

Vänsterpartiet, 2016. *Stadgar för Vänsterpartiet*. Nås via: <http://www.vansterpartiet.se/material/stadgar-for-vansterpartiet>. Hämtad: 2017-05-03

9 Bilaga

Kommun		1994	1998	2002	2006	2010	2014
Vadstena	S- mandat	42,9	37,1	40	37,1	34,3	28,6
	Andel kvinnor	37,1	40	34,3	34,3	34,3	34,3
Mullsjö	S- Mandat	37,1	34,4	31,4	22,9	25,7	25,7
	Andel kvinnor	31,4	28,6	31,4	28,6	28,6	42,9
Vaggeryd	S- mandat	36,6	34,1	36,6	39	39	34,1
	Andel Kvinnor	34,1	39	29,3	29,3	41,5	39
Hultsfred	S- mandat	42,9	38,8	42,9	40,9	33,3	35,6
	Andel kvinnor	34,7	28,6	35,7	36,4	35,6	33,3
Vellinge	M- mandat	61,2	69,4	67,3	71,4	54,9	51
	Andel kvinnor	36,7	32,7	28,6	32,7	35,3	39,2
Osby	S- mandat	46,3	39	46,3	41,5	39	39
	Andel kvinnor	34,1	29,3	34,1	34,1	36,6	34,1
Hässleholm	S- mandat	42,6	32,8	34,4	32,8	29,5	32,8
	Andel kvinnor	32,8	31,1	39,3	36,1	34,4	41
Tjörn	S- mandat	41,5	34,1	34,1	31,7	31,7	29,3
	Andel kvinnor	39	34,1	34,1	31,7	39	31,7
Övertorneå	S- mandat	51,3	37,1	37,1	40	51,6	32,3
	Andel kvinnor	30,8	20	34,3	40	41,9	38,7

Tabell 11. Kommunfullmäktige där ett parti varit störst under samtliga sex mandatperioder och samtidigt haft en låg kvinnorepresentation.